

בית יוצר
לבניין הרוח
חיל החינוך והנוער

כָּאֵלוּ הוּא בְּעֵצְמוֹ יֵצֵא מִמִּצְרִים

קטעי פרשנות והגות על הגדה
של פסח מפרי עטם של מפקדים
וחיילים שהשתתפו במלחמת
"חרבות ברזל"

פסח תשפ"ד 2024

תוכן עניינים

4	הקדמה
5	פתיחה
6	סימני הסדר
8	קדש
9	כרפס
10	יחץ
11	מגיד
12	בבהילו יצאנו ממצרים
14	הא לחמא עניא
15	עבדים היינו
16	אמר אלעזר בן עזריה
17	כנגד ארבעה בנים
18	אחד תם
19	בעבר הנהר
20	מתחלה עובדי עבודה זרה
21	והיא שעמדה
22	ארמי אבד אבי
23	בכל דוד ודוד
24	מצה
25	מרור
26	
27	כורך
29	שולחן-עורך
30	צפון
31	ברך
32	הלל
33	נרצה
34	אחד מי יודע
35	חד גדיא

הקדמה

בחג הפסח, אנו חוגגים את רעיון החירות הגדול שיציאת עמנו ממצרים הביאה לעולם. חירות זו ניתנה לנו במתנה לפני למעלה משלושת אלפים שנה, כאשר שלח א-להים את משה להוציא את עמו משעבוד מצרים. עם עבדים משועבד מאות בשנים, מצליח להשתחרר ויוצא למסע הגדול להגשמת חירותו הלאומית במולדתו.

יציאת מצרים הייתה יריית הפתיחה למסע הארוך והמופלא שלנו. מסע שעבר דרך גאיות חשוכים ופסגות מרהיבות. מסע עם תחנות של עצמאות מדינית מפוארת בארץ ותחנות של מלחמת קיום בארצות ניכר. לכל אורך המסע הזה, שעודנו צועדים בו, מלווה אותנו יציאת מצרים ולוחשת לנו שאנו בְּנֵי חוֹרֵין.

ההגדה מציינת את חובתנו "לספר ביציאת מצרים" - להיזכר בסיפורנו הייחודי והייעוד שקיבלנו כעם בעת היציאה; ובאותה נשימה להזכיר את מחויבותנו, כמי שטעמו את טעם השעבוד, ליחס הגון לחלשים בחברה ולבניין מדינתנו כחברת מופת.

בהתאם לכך, עוצב ליל הסדר - ערב שבו אנו מעמיקים בסיפור יציאת מצרים ומשמעות החירות הלאומית באמצעות קריאת הגדה של פסח ושתיית ארבעה כוסות, יחד עם פניה לכל עני ונוזק לבוא ולהצטרף אלינו לסעודת החג. השנה, אנו חוגגים את חג הפסח כאשר עודנו נלחמים על ביטחון העם ולהשבת אחינו ואחיותינו שנחטפו ונשבו באכזריות, לחיק משפחותיהם. דווקא בשעה מאתגרת זו בחרנו להתבונן על משמעותו של חג הפסח וליל הסדר, מנקודת מבטם של חיילים ומפקדים במלחמת חרבות ברזל. כל כותב האיר נקודה אחת בהגדה, וכלל ההארות הפכו לביאור המשקף את המפגש בין צה"ל להגדה כמקור השראה, בין התור שלנו לבין שרשרת הדורות ובין הגשמת החירות בעבר להגשמת החירות בהווה. מתוך כך מתחברים הדברים לעוצמה גדולה של חירות ורוח הנושבת בין דפי ההגדה וממנה לכלל הכוחות שמשותפים במערכה הגדולה, להגנה על זכותו של עם ישראל להיות ריבון במולדתו, להשבת בנינו ובנותינו לביתם ולניצחון על כל אויב הקם עלינו.

פתיחה

מפקדים לוחמים וחילים יקרים,

'דור הגבורה!'

לפני כ- 7 חודשים בחר ארגון החמאס לשלוח את ידו ולחנוק את גרון ילדינו.

מיום חשוך וכואב יצאנו מהר להתקפה בניסיון להציל חיי אדם בישובים.

בתאריך 27 באוקטובר 23 יצאנו להתקפה על ארגון החמאס, והיום כעבור מספר

חודשים, ניצבים אנו בשליטה מבצעיתבצפון ומרכז הרצועה.

איבדנו בדרך לוחמים ומפקדים גיבורי החיל- במותם ציוו לנו את החיים, ונפצעו לנו

לא מעט לוחמים אמיצים אשר חתרו למגע בכדי להציל חיים.

הערב ייתכנסו אזרחי וחיילי ישראל יחד לקרוא את הגדת ליל הסדר.

יציאת מצרים היא סיפור גבורה עצום בו יצא עם ישראל מגלות לחירות במטרה להגיע

לארץ ישראל, אחרי מלחמה באויב מר שכל אשר רצה הוא לגדוע ולהשמיד את עמנו.

מאז ועד היום היו כאלה אשר רצו לכלות אותנו וכמו שאומרת ההגדה: בכל דור ודור

עומדים עלינו לכלותנו. זכינו ואחרי 2000 שנה של רדיפות, יש לנו את צה"ל - צבא

חזק ואיכותי שנלחם באומץ ובגבורה באויבנו, ויעשה הכל על מנת לשמור על בטחונה

של מדינת ישראל.

אני יום יום רואה את גבורתכם ואומץ ליבכם בשדה הקרב, מביט למשפחות השכולות

בעיניים, מחבק אותם חזק ומאחל רפואה שלמה לפצועים.

נמשיך ולא נעצור לרגע עד השלמת המשימה והחזרת הביטחון למדינת ישראל.

היו גאים בעשייתכם,

אתם ראויים לכל הערכה!

נמשיך יחד ולא נעצור

עד הניצחון.

מפקד אוגדה 162

תת־אלוף איציק כהן

"ה' עז לעמו יתן ה' יברך את עמו בשלום".

סימני הסדר

"קִדְשׁ. וְרַחֵץ.

כִּרְפָּס. יַחֵץ.

מִגִּיד. רַחֲצָה.

מוֹצִיא. מִצָּה.

מָרוֹר. כּוֹרֵךְ.

שְׁלֶחֶן - עוֹרֵךְ.

צִפּוּן. בִּירֵךְ.

הִלֵּל. נִרְצָה."

רס"ל יהודה גזבר

חמ"ן, פקמ"ז.

קודם כל להקשיב. כמו מה השורה הזו נשמעת?
אולי כמו שירי פלוגה. אפשר לדמיין פלוגת סדיר שואגת את השורות האלה
בכניסה לחדר האוכל בשישי בערב. מעלה את המורל. חייל רוכב על כתפי
חייל אחר. מישהו צועק
ואחרים עונים לו כמו הד.

ואולי זה נשמע כמו קצת שפה צבאית. כמו ראשי תיבות וקיצורים ושפה
משותפת ונדב"ר שמרכיבים כולם יחד משפטים כמו 'הסמל מכיר את
החוסר? קח לג קטנה לרספיה תשלוף משם איזה טקטי שיהיה לך'. מילים
שמי שמבין אותן - מבין אותן, אבל מי שלא - אין לו מושג מה קורה כאן.
וכך גם אצלנו - 'קדש' ו'רחץ' הם סימנים חסרי מובן למי שלא מכיר את
הסדר, אבל הם מאוד מובנים למי שמכיר. זו השפה הפנימית שלנו.
ואולי קצת כמו סד"פ, סדר פעולות; תזכורת לעצמנו מה הנוהל הנכון
ומה התרגולת הנכונה, מה יהיה קודם ומה אחר כך, שלא נשכח שום דבר
ושנגיע בשלום מההתחלה אל הסוף.

ההגדה מזכירה לנו שהסיפור ההיסטורי שאנו כותבים כיום הוא לא
סיפור שלנו בלבד, אלא סיפור של עם ישראל כולו. היא מזכירה לנו
שבסוף הדרך מחכה הארץ, ושכל דור ודור קמים עלינו לכלותנו. היא
מזכירה מה שאנחנו יודעים היטב מחצי השנה האחרונה - את הכח ואת
הרוח, את האמונה ואת אחדות העם. מזכירה, אפילו בראשי פרקים, איך
הדרך אל הניצחון נעוצה באחדות העם - בעמידה יחד, בשפה משותפת,
בהכרה המשותפת איפה התחילה הדרך (ביציאת מצרים, לפני אלפי
שנים) ולכן היא מובילה.

קִדְשׁ

רס"ן (במיל') יאיר טיקטין

מפקד מחלקת הפינוי, גדוד 79 חטיבה 14.

אם נשאל אדם מן הישוב מה הסמל של מצרים, אני מניח שרוב האנשים יזכירו את הפירמידות המרשימות או אולי את פסל הספינקס או את האובליסקים המצריים. אבל מה הייתה המטרה של הפירמידות? בבסיס הפירמידה נמצא קבר של אחד הפרעונים, והפירמידות הן ניסיון של האדם בן התמותה להשאיר חותם בנצח, שגם 5,000 שנה אחרי בני אדם ירגישו קטנים מולו.

הרב אברהם יהושע השל, בספרו המפורסם על השבת, כותב שהשבת היא "מקדש הזמן" ומנגיד בין מקדשי האבן לבין מקדשי הזמן. גם עם ישראל מנסה לגעת בנצח. אבל במקום לבנות מקדשים מאבן הוא בונה מקדשים ברוח, במקום פסלי ענק הוא בונה מסורת שעוברת מדור לדור.

העובדה שסיפור ליל הסדר עובר מדור לדור כבר למעלה מ-3,000 שנה היא דבר מדהים. בעוד קתדרלות יכולות להישרף ולהתמוטט, 'מקדש הזמן' ממשיך להתקיים מדור לדור.

מרוץ שליחים מאב לבן ומאם לבת כאשר כל אחד הוא עוד חוליה בשרשרת.

מרוץ שבו אנחנו מעבירים את "הסיפור הגדול" לדור הבא, ולצד זה אנחנו גם מנסים למצוא את הרלוונטיות לדור שלנו. כפי שכתב ביאליק "חוגו את חגיכם אך חדשו בהם דבר מה".

כרפס

ידידיה, מילואימניק

גדוד 630 חטמ"ר דרומית עזה.

מדוע אוכלים כרפס? שני טעמים...

טעם אחד - הכרפס רומז לעבדות במצרים. בהיפוך אותיות: ס' פרך - זה מרמז על 60 ריבוא (=600,000), מספר האנשים של עם ישראל במצרים, שעבדו בפרך.

טעם שני - שהרי בלילה זה אנו בני חורין כבני מלכים, ודרכם של מלכים להתחיל את הסעודה בירק לפתוח את התאבון.

שתי תחושות סותרות צריכות להיות בנו בעת אכילת הכרפס - העבדות והמלכות. גם במלחמה שלנו, שתי תחושות סותרות היכו בנו ללא הרף- הכאב העצום, חוסר האונים ותחושת הכישלון, שאחינו נרצחו באכזריות ונלקחו כבני ערובה. מאידך, שמחה של גבורה, ניצחון, מסירות נפש ועוצמה, שהתגלו לאורך כל המלחמה. איזו תחושה נכונה יותר? על מה צריך לשים יותר דגש? או אולי צריך לשלב את שניהם איכשהו?

יהדות איננה רואה בתחושות שונות סתירה, אלא היא מבקשת ששֵׁן יה את שתיהן יחד, במלוא עוצמתן ונצמח משתיהן. יראה ואהבה, אמת ושלוש, מזרח ומערב, ימין ושמאל, וכן, גם כאב ושמחה.

נטעם בכרפס את מלח הזיעה והדמעות של הקושי, נטעם בו גם טעם של שולחן מלכים. נבין שללא העבדות לא היינו זוכים למלכות. בַּיָּמִים הָהֵם בָּזְמַן הָזֶה, נכאב את כאב השכול וחוסר האונים, את הכיסא הריק, את סבל החטופים, ונשמח שמחה גדולה על העם שלנו, על הגיבורים שבנו. נבין שבלי זכרון הכאב לא נוכל להגיע אל הניצחון.

ניצחון לא רק של מלחמה, אלא בדומה למנצח בתזמורת המשלבת כלים שונים להרמוניה אחת מנצחת! כך תחושת הכאב והאובדן המשולב בגבורה ובאומץ, היא המולידה מתוכנו את היכולת לקום ולנצח את אויבנו.

יחַץ

ידידיה, מילואימניק

גדוד 630 חטמ"ר דרומית עזה.

יחַץ- חוצים את המצה, את החצי הקטן תיכף נאכל ואת החצי הגדול מסתירים. חצי קטן אוכלים בהתחלה, מתוך רעב, כְּ עֲנִיִּים, זהו 'לחם העוני' שאכלו אבותינו במצרים. מתוך הכרת הטוב לא-ל על שהוציא אותנו משם.

החצי הגדול נמצא בהסתר, מתחבא מאיתנו... איננו יודעים מה עלה בגורלו, אך אנו יודעים שאת החצי הזה (הגדול), אוכלים בסוף - לשובע. זהו 'לחם עוני'- שעונים עליו דברים הרבה. אחרי שמספרים עליו את כל הטובות שעשה עימנו האל החל מימי מצרים, דרך כל הגלויות והאסונות, ועד עתה.

אנחנו מברכים 'ברוך הטוב והמטיב'. 'הטוב' - על הדברים הטובים שעשה עימנו הָשֵׁם. 'והמטיב' - על דברים רעים שבעתיד יתבררו לנו שהיו לטובה.

טובות רבות עשה עימנו האל בחצי שנה האחרונה, ואנו מאמינים באמונה גדולה שגם ההסתר פנים שחווינו, אינו אלא טוב הַצֵּ פֶּן לעתיד, טוב גדול עוד יותר, ונזכור לבדך ולהלל עליו.

מגיד

סרן (במיל') רחלי גרונשטיין

יחידת הניוד.

חכמים אומרים שבשעת הדחק ניתן לצאת ידי חובת מצוות סיפור יציאת מצרים (קריאת הגדה של פסח) - באמצעות הסבר קצר מה זה 'פסח', 'מצה' ו'מרור'. העניין הוא במוטיב המגיד. במשך אלפי שנים יהודים מורישים לדורות אחריהם את היכולת לספר סיפור, לא סיפור מנותק, אלא סיפור בהתהוות. העם היהודי מתמחה בהעברת מורשת המורכבת מאלפי סיפורים, רגעים מכוננים; התנהגותם של מנהיגים ומנהיגות דגולים ברגעים גורליים, ורגעים אנושיים של גבורה וחסד יום-יומיים שהופכים לפרקים בהיסטוריה שלנו. את הקולקטיב מרכיבים הרבה פרטים. כל פרט הוא סיפור. שנים לאחר מכן אנחנו מספרים את נרטיב האומה שהתגבש מכל אלפי הפרטים.

התחושה שאנחנו טווים כעת את החולייה הבאה בסיפור היהודי, חזקה במיוחד ומורגשת בעצמות ובוורידים. את הרגע הזה אנחנו מייצרים עכשיו. ללמוד את איך-ספור סיפורי הגבורה במלחמה עוד ייקח לנו זמן. אנחנו עדיין מרגישים במרירות הגדולה, אך יש לנו חוב מוסרי, לספר סיפור של אומה, כי במותם ובחייהם הם מצווים לנו את החיים.

ההגדה המסורתית התעוררה משנת חורף ארוכה. טקסטים נושנים כמו: "בְּכָל דּוֹר וָדוֹר חַיֵּב אָדָם לֵךְ אוֹת אֶת עֲצָמוֹ כְּאִלוֹ הוּא..." ו-"בְּעֶבֶר זֶה עָשָׂה ה' לִי..." - נקראים בזמן הווה. הסיפור של העם שלנו הוא בהווה מתמשך. זהו זיכרון לדורות. בְּיָמָם הָהֵם בְּזָמַן הַזֶּה, שותפים אנו לזיכרון עולם.

"בְּבִהִילוֹ יֵצְאוּ מִמִּצְרִים..."

רס"ן עינת כהן

רמ"ד תוא"ר וטיפול"ח (טיפול וליווי חיילות דתיות) ברבנות הצבאית.

"בְּבִהִילוֹ יֵצְאוּ מִמִּצְרִים..." זהו קטע המובא בנוסח ההגדה של קהילות צפון אפריקה. נהגו לומר אותו תוך כדי סיבוב קערת הסדר מעל ראשו/ ראשה של כל משתתף/ת בסדר.

ובכן, מה לי, הקיבוצניקית ה'אשכנזיה' עם קטע זה? מדוע בחרתי דווקא בו? ובכן, הקטע הזה הוא חלק מקיבוץ הגלויות האישי שלנו. פגשתי בו לראשונה לאחר נישואי בשולחן הסדר של בעלי. אני זוכרת שבהתחלה המנהג היה לי תמוה ומוזר, והתייחסתי אליו בבדיחות הדעת. אולם, עם השנים, דווקא הקטע הזה הפך להיות משמעותי מאד עבורי.

בליל הסדר ישנה חוויה משותפת חזקה מאד. הדגש הוא על ה'ביחד', על המשפחתיות ועל כל עם ישראל. מנהג זה נותן דווקא מקום לפרט בתוך הכלל - הוא מוכיח כי יש חשיבות לתחושה של כל אחד מהפרטים ולחוויה של הפרט כאילו הוא עצמו יצא ממצרים. פתאום, למשך מספר שניות, כל שולחן הסדר מסתכל רק עליך, ורואים אותך! אתה מיוחד! אתה פרט שהוא חלק מכלל גדול ושלם יותר. החוויה האישית שעובר היחיד מאפשרת לו לחוש את תחושת השייכות, להרגיש שהוא חלק ומשמעותי.

כך אנו בצבא. פרטים שמהווים את השלם הגדול. אי אפשר לו לכלל להיות בלי הפרטים, והפרט אינו שלם ללא הכלל. אמירה זו, שנכונה תמיד, מודגשת שבועתיים בעיתות מלחמה. לכל אחד יש חלק חשוב במערכה הגדולה, מי בשדה הקרב, ומי בעורף הצבאי.

אנו, הנשים, לקחנו חלק בכלל החזיתות, וגם בשדה, החשוב לא פחות, של חיזוק הרוח. כמו במדרש על מרים, גם אנו לוקחות איתנו את התופים ביציאה ממצרים, כי אנו יודעות ובטוחות שהים יחצה ונוכל לעבור בו בבטחה.

*בחיפזון

רמי שוורץ

עלה מארצות הברית בשנת 2005, משרת כלוחם בחטיבה 55, גדוד 71.

יציאת מצרים התאפיינה בבהלה - חיפזון המעורב בחוסר-ודאות ופחד מהבלתי נודע. את הבהלה הזו הרגשנו גם אנו ברגע שהוקפצו בשביעי לאוקטובר. כמו אבותינו במצרים, ברגע אחד השארנו את הכל מאחור ויצאנו לקראת עתיד לא ברור. רצתי הביתה מבית הכנסת, חיבקתי את אשתי, בירכתי את ילדיי - ובלי שהיה לי זמן לחשוב או להפנים: 'בבהילו' יצאתי למלחמה.

מדרשי חז"ל מתארים את הפילוג שהיה בעם בעת שיעבוד מצרים. **נראה שדווקא הבהלה של יציאת מצרים היא זו שמוטטה את המחיצות והביאה לאחדות למען היעד המשותף.**

אין צורך להכביר במילים לגבי המחלוקת ופירוד שהיו במדינת ישראל לפני השביעי באוקטובר, אך גם במחלקה שלי- המגובשת למדי- מתקיימת שִבְטִיּוּת ניכרת. במחלקה יש אשכנזים, מזרחים, ויוצאי אתיופיה; דתיים, דתל"שים, מסורתיים וחילוניים; סטרייטים ולהט"בים; שמאלנים וימנים. אך כל זה נמחק בבהלה שאחזה בנו בבוקר של שמחת תורה. תוך מספר שעות מצאנו את עצמנו בכפר עזה בקרב נגד מחבלי החמאס, נגד המשחית אשר בא אל בתי התושבים. המטרה המשותפת שלנו הייתה חשובה יותר מכל עמדה פוליטית או אידיאולוגיה אישית: להילחם נגד הקמים עלינו לכלותנו ולהציל מידם את מי שעדיין יכולנו. לימים, אחרי שכבר יצאנו מן הבהלה, אותה אחדות שהיא יצרה המשיכה ללוות אותנו והיא הייתה מקור הכוח שלנו בהמשך הלחימה בתוך רצועת עזה. היא זו שהחזיקה אותי גם ברגעים הכי קשים.

**"הָאֵל לִחְמָא עֲנִיא דִּי אָכְלוּ אֲבִהֶתְנָא בְּאַרְעָא דְּמִצְרַיִם.
כָּל דְּכִפִּין יִיתִי וְיִיכַל, כָּל דְּצָרִיר יִיתִי וְיִפְסֶה.
הַשְׁתָּא הָכָא, לְשָׁנָה הַבָּאָה בְּאַרְעָא דִּישְׂרָאֵל. הַשְׁתָּא עַבְדִּי,
לְשָׁנָה הַבָּאָה בְּנֵי חוּרִין."**

רס"ר (במיל') אברהם סתיו

סמק"ש בסוללה א', גדוד 439 של חיל התותחנים.

עודד הצליח הפעם לסדר אותי. גם הלילה התכוונתי להניח לו לישון, ולשמור ברצף גם את השמירה שלו. אבל למוד ניסיון מלילות קודמים הוא החליט להתחכם לי ולשים שעון מעורר. "מה העניין בעצם", הוא שואל, כשאני מוסר לו את מכשיר הקשר בפנים מאוכזבות, "גם אני יכול לשמור. אני בסדר". "אני יודע שאתה יכול לשמור", אני עונה, "רציתי רק לבדוק אם אני יכול עדיין לוותר".

יש סכנה גדולה, כשנתלשים מהבית אל השטח, לפתח תודעה אנוכית של הישרדות. לקפוץ את האגרוף על כל פיסת מזון או פריט ציוד; לאגור שעות שינה ויציאות עד להתפקע. לכן הנתניה והשיתוף במלחמה הם לא חסד, הם צורך. "כל דכפין ייתי ויכול" זאת ההצהרה הכי דרמטית בכל ההגדה של פסח. רגע אחרי שאנחנו מכירים בסיטואציה של העוני, ונכנסים לדמות בניסיון סימלי לשמור קצת לחם למחר, אנחנו מתחייבים שהקושי לא יסגור אלא יפתח אותנו. שגם את לחם צערנו נחלוק עם אחרים. וזה הרגע שבו מוכרע אחת ולתמיד שגם אם השנה אנחנו 'עבדי', לשנה הבאה נהיה בני חורין. כשאני קם למחרת בבוקר אני דואה שעודד עדיין ער. מתברר שהוא נשאר לשמור גם את השמירה של פרידמן.

***זהו לחם העוני שאכלו אבותינו בארץ מצרים. כל הרעב יבוא ויאכל, כל הצריך יבוא ויפסח. השנה (אנו) כאן - לשנה הבאה בארץ ישראל, השנה (אנו) עבדים - לשנה הבאה בני חורין מתוך הגדה של פסח.**

"עֲבָדִים הָיִינוּ לַפְּרָעָה בַּמִּצְרַיִם, וַיּוֹצִיאֵנוּ א-דָּנִי א-לֵהֵינוּ מִשָּׁם בְּיַד הַזָּקָה וּבְזִרְעֵ נְטוּיָה"

סמ"ר סיון לייב יעקבסון

קצינת הסברה במרכז העורף וההגמ"ר בפיקוד מרכז.

סבא משה נהג תמיד להזכיר לנו שיהודי צריך שעון. הזמן, הוא מרכיב קריטי בעולמו של האדם היהודי. זהו ההבדל בין העבד שאינו אחראי על הזמן שלו לבין האדם החופשי, שעל אף שיש לו משימות מסוימות במשך היום, יש בכוחו לתעדף ולבחור איך לנהל את הזמן.

אנו קוראים בחומש שמות על יציאת מצרים שלאחריה עם ישראל מקבל את התורה בהר סיני, שם הפכנו מעבדיו של פרעה לעבדיו של הקב"ה המחוייבים בעשיית מצוותיו. על כן, דווקא את ההכנות לקראת היציאה ממצרים הקב"ה פותח במצוות קידוש החודש שמעניקה לנו את החירות כעם ישראל, לתעדף ולבחור איך לנהל את הזמן שלנו בעולמו.

המחשבה הזו שבה וחוזרת אליי שוב ושוב במילואים האחרונים. היכולת שלנו לבחור, גם אם אלו בחירות קטנות, איך אנחנו בוחרים לקדש את הזמן שבדשותנו לטובת שמירה על עם ישראל, כמו גם לטובת היכולת לבחור להסתכל על כל אדם בישראל בעין טובה, היא החובה וגם הברכה שניתנה לנו מאת ה', "מקדש ישראל והזמנים".

"אָמַר אַלעזר בן עזריה: "הרי אני כבן שבעים שנה, ולא זכיתי שתאמר יציאת מצרים בלילות, עד שדרשה בן זומא: שנאמר "למען תזכר את יום צאתך מארץ מצרים, כל ימי חייך" (דברים טז ג): "ימי חייך" - הימים, "כל ימי חייך" - הלילות."

רב"ט יואב גולן

יחידת המתפ"ש במת"ק עזה.

הרי אני בן 22 שנה ולא זכיתי שתאמר יציאת מצרים בלילות, עד שבא יום ענן וערפל והעבירני מן היום ללילה ומן הלילה ליום, זה ארבעה ירחים ואף יותר. החושך סובב והתחושה תחושת שיעבוד. אחינו ואחיותינו בית ישראל נתונים בשביה ובצרה ביד צר ואנו משועבדים עימם לרצונם של שוביהם, וחיים מופקדים בידנו, ואני?

אני יושב במכלול ועובד, רוצה לעזור, רוצה לנצח רוצה להחזיר שבויים ועקורים לביתם, רוצה להסיר את האיום מישראל, רוצה לצאת ממצרים!
נאמר: "למען תזכר את יום צאתך מארץ מצרים כל ימי חייך" ודרש בן זומא "ימי חייך" - הימים, "כל ימי חייך" - הלילות. ואני במהלך העבודה במשמרות היום אוהלילה, מנסה לקיים, מנסה לזכור, לזכור את חבריי ליחידה שנפלו באותו יום, לזכור את חברי ליחידה הנתונים בשבי, לזכור את היופי והשוב במדינתנו, לזכור שאפשר לצאת ממצרים.

לזכור שבסוף השעבוד יכולה להיות גאולה... "וחכמים אומרים: "ימי חייך" - העולם הזה, "כל ימי חייך" - להביא לימות המשיח."

"כְּנֶגֶד אַרְבַּעַת בָּנִים דְּבָרָה תּוֹרָה:

אַחַד חָכָם,

וְאַחַד רָשָׁע,

וְאַחַד תָּם,

וְאַחַד שְׂאִינוּ יוֹדֵעַ לִשְׂאוֹל."

רס"ן אליאור דור "דובצ'ק"

ק.אג"מ גדוד טנקים מילואים, חטיבה 679 גדוד 8112.

גבול לבנון, הר דב,

המחנה הגדודי מורכב מאוהלים קטנים בגשם, מאחורי ובין קו המוצבים - צוותי קרב מחלקתיים של חי"ר וטנקים. אגרופים המוכנים להלום בחיזבאללה אם רק יעז לנצל הזדמנות וינסה לפגוע בארץ ישראל היקרה שלנו. לכולנו ברורה התכלית. אין ספקות.

בכל חבורה נראה שמתקיימות חברותות קטנות, שיח בין אנשים שונים אך מגובשים תחת המחנה שיצרה המלחמה.

מדוע סדר השיח בהגדה הוא חכם, רשע, תם ושאינו יודע לשאול?

לכאורה חכם הוא המדרגה הגבוהה ולאחריה התם שהוא הגון וישר. שאינו יודע לשאול הוא ריק וחסר סקרנות, אך לפחות אין בו שלילה... תידיץ האר"י ז"ל שהבנים מסודרים לפי חברותות. החכם הוא היחיד שמסוגל לשיח עם הרשע מבלי שהוא יינזק. זאת לעומת זה שאינו יודע לשאול, שדי לו באורו של התם.

כך גם החברותות באוהלים הקטנים, לכל דובר תפקיד, לכל מילה חשיבות וכל אחד בא לתקן ולהיתקן. וכך בהר דוב, בגשם, עם כלי משחית לצידנו ותחת ה'לשם מה' של המחנה שלנו, הצלחנו לשבת בצוותא, לשיח, לתקן ולערוג לייעודנו המשותף.

"אחד תם..."

ארי טילברמן

לוחם בהגמ"ר עציון.

בעולמינו אנשים פחות שואפים להיות תמימים. בעבר, בהרבה מההגדות של פסח הבן התם מצטייר כבן טיפש. אמנם, בשיד של נתן אלתרמן 'אחד תם' הוא מופיע כאחת הדמויות החשובות ביותר. לפי אלתרמן, בתקופה של יציאת מצרים רוב עם ישראל כבר התרגל לניסים יום יומיים. לעומת התופעה הזאת, **התם הוא זה שנשאר נדהם לאורך כל ההתרחשויות.** הוא נשאר תמים והוא חווה את עוצמת הנס כל פעם מחדש.

לאחר המאורעות של שמחת תורה ובמשך ימי המלחמה אנו מבחינים עד כמה התרגלנו למציאות המופלאה של קיומה של מדינת ישראל לאחר 2000 שנות פיזור של עם ישראל ברחבי העולם. -כמה השגשוג הכלכלי והחיים הנוחים נעשו מובן מאליו. מעטים האנשים ששמרו על התמימות ומכירים בגודל הנס של יהודים החיים בארצנו.

בעקבות המלחמה, ישנה התעוררות גדולה בקרב החיילים בחזית והמשפחות בעורף, של הבנה שהקיום שלנו בארץ לא מובן מאליו, ויש לנו להודות על הזכות לחיות יום יום במדינה ריבונית בארץ ישראל.

חובה עלינו להתחבר לדמותו של התם, להתפעם מהמציאות הניסית ולהכיר בגודל התקופה ההיסטורית בה אנו חיים ושעליה חלמו דורות רבים ולהגיד תודה. תודה לה' ולכל השותפים לנס.

**"וַיֹּאמֶר יְהוֹשֻׁעַ אֶל כָּל הָעָם, כֹּה אָמַר א-לֹהֵי יִשְׂרָאֵל:
בְּעֶבֶר הִנֵּהר יֹשְׁבוּ אֲבוֹתֵיכֶם מֵעוֹלָם, תֵּרַח אָבִי אֲבִרָהָם וְאָבִי
נָחוֹר, וַיַּעֲבְדוּ אֱלֹהִים אֲחֵרִים. וְאַתָּה אַתְּ אֲבִיכֶם אַתְּ אֲבִרָהָם
מֵעֶבֶר הִנֵּהר וְאוֹלָךְ אוֹתוֹ בְּכָל אֶרֶץ כְּנָעַן..." (מתוך ההגדה)**

רס"ן (במיל') שמעון אש

מפקד העורף חטיבה 551.

יושב עם חבר שנכנס לנטרל אויב במסגד ממנו ירו על כוחותינו ושואל אותו מאיפה הכוחות, והוא לוקח אותי אחורה בזמן לתחילת הסיפור של כולנו...

הוא מתחיל בסיפור המודל הרוחני עליו גדל אברהם בבית אביו תרח עובד האלילים. בית שִׁמְקָדֶש מצב קיים בעצם העבודה לפסל סטטי, שלא דורש ממני או מעצמו כל שינוי. ואברהם, יוצא אל העבר השני בניגוד לכל העולם, ומחליט שכדי לבנות עם צריך להתחיל בתנועה. לא בכדי, המפגש הראשון שלו עם הציווי הא-לוהי הוא "לך לך". כדי להיות אבי האומה הוא צריך להתחיל תנועה של עם: "וְאַתָּה אַתְּ אֲבִיכֶם אַתְּ אֲבִרָהָם מֵעֶבֶר הִנֵּהר וְאוֹלָךְ אוֹתוֹ בְּכָל אֶרֶץ כְּנָעַן" (יהושע כד, ג). אברהם מתווה לנו דרך, יוצא מאזור הנוחות ומוסר את כל כולו למען בניית מציאות טובה ונכונה יותר.

אותו חבר נפצע ממשטן שהוטמן בתוך מסגד בבית חנוך, מקום בו האויב משתמש בשם אלוהים ככלי לשימור עוני וקיעון של שנאה - פיר עמוק של הדס וחורבן ממנו יוצאים מחבלים ומשטענים. חפ"ק המ"פ נכנס על מנת לטהר את הדוע ואז הופעל עליהם משטן רב עוצמה. מאותו רגע חברי אינו זוכר דבר למעט החילוץ במסוק. והוא, קטוע רגליים אך עם נשמה של מנהיג, מספר את הסיפור של כולנו, זוכר מאיפה הוא בא ולמה הוא כאן, ומבקש ממנו ההולכים - אל תעצרו, תמשיכו את הלחימה ואת הדרך, כי המטרה מוצדקת מאין כמוה. **הוא מזכיר לכולנו שאין לנו את הפריבילגיה להיות סטטיים, וכמו אברהם אבינו, מבקש הוא שנמשיך ללכת בדרך, ונאמין בה.**

"מִתְחַלֶּה עוֹבְדֵי עֲבֹדָה זָרָה הָיוּ אֲבוֹתֵינוּ, וְעַכְשָׁיו קָרְבָנוּ הַמָּקוֹם לַעֲבֹדָתוֹ"

סרן בראון דסברג

רבנות ימש"פ.

מתי קרה המהפך הזה?

התשובה המפתיעה היא - בשנת 2023 .

פרט ידוע ופיקנטי הוא, שאם מעיינים בחומש בראשית ומחשבים בדיוק את השנים מהולדת אדם הראשון ועד אברהם אבינו, מגלים שאברהם נולד בשנת 1948 לבריאת העולם.

אם כן, כאשר אברהם קיבלת את הציווי "לך לך", הוא היה בן 75 , והשנה הייתה שנת 2023 לבריאת העולם.

יהושע בן נון מתאר את המהפך הזה בנאום שלו, שאנחנו מצטטים בהגדה: "וְאָקַח אֶת אֲבִיכֶם אֶת אַבְרָהָם מֵעֵבֶר הִנְהָר וְאוֹ לֶךְ אוֹתוֹ בְּכָל אֶרֶץ כְּנָעַן". אבל זה לא הדבר היחיד שקרה ב-שנת 2023 לבריאת העולם על פי החשבון של ספר בראשית. באותה

שנה א-להים כרת עם אברהם ברית. באותה שנה אברהם יצא למלחמת חורמה נגד ארבעה מלכים, על מנת להשיב את קרוב משפחתו לוט שנפל בשבי עם רבים אחרים. חלפו 3760 שנה מאז, והנה הרגשתי שוב את תחושת ה"לך לך". עוזבים את הבית, מתגייסים למילואים, ופוגשים עוד ועוד אנשים חיילים וחיילות עם אותה התחושה. את רוח ההתגייסות הרגשתי בכל מקום. בתוקף תפקידי עברתי תוך שעות מ"מעמקי" בני ברק אל תוך קיבוץ של השומר הצעיר, וכולם כולם התגייסו, תמכו ונתנו. אחרי התחושות הקשות של תחילת המלחמה, זו הייתה תחושה מדהימה של "וְעַכְשָׁיו קָרְבָנוּ הַמָּקוֹם לַעֲבֹדָתוֹ".

**"וְהָיָא שְׁעֵמְדָה לְאַבוּתֵינוּ וְלָנוּ! שְׁלֵא אֶחָד בְּלִבָּד עִמָּד עָלֵינוּ
לְכָלוּתֵנוּ, אֶלֹא שְׁבָכָל דּוֹר וְדוֹר עוֹמְדִים עָלֵינוּ לְכָלוּתֵנוּ,
וְהַקְדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא מְצִילֵנוּ מִיָּדָם."**

רס"ן (במיל') גלעד שגב

חטיבה 551.

השאלה שנשאלת מי זאת 'היא' שעמדה לנו בכל דור ודור?
מרבית הפרשנויות מייחסות את הפסוק לאותה הבטחה לאברהם אבינו בברית בין
הבתרים שעתידין ישראל להיות עבדים במצרים ולבסוף לצאת ממנה, שאכן עמדה
לנו ונתקיימה.

ואולי יש כאן קריאה והזדמנות ליושבים סביב השולחן לשאול את עצמם מה הם
הכוחות, האמונות והערכים העומדים לנו בעת צרה בחיינו האישיים והלאומיים גם
היום?

במהלך הלחימה שזכיתי להשתתף בה בצפון רצועת עזה הייתה ניכרת עליונותנו
המקצועית על האויב וכוחו של צה"ל הפועל בשיא עוצמתו בקרב המשולב: חי"ר,
הנדסה, טנקים, תותחנים וח"א.

אבל כל לוחם שהשתתף במערכה יכול להעיד שיותר מהכל, מה שעמדה לנו היא
רוח הלחימה, הרעות, והאמונה בצדקת הדרך. וזה דבר החוזר על עצמו בכל דור
ודור גם במלחמות ישראל.

היטיב לתאר רא"ל יצחק רבין לאחר מלחמת ששת הימים, והמילים יפות גם
למלחמת חרבות ברזל:

**"...התעלותם של לוחמינו לא בזכות הברזל באה אלא בזכות התודעה של
שליחות עליונה, של הכרה בצדקת ענייננו, של אהבה עמוקה למולדת ושל זה
במחיר חייהם, זכותו של עם ישראל לחיות את חייו במדינתו בשלום ובשלווה,
כעם חופשי ועצמאי..."**

"אַרְמִי אֲבָד אֶבִּי, וַיֵּרֶד מִצְרִימָה וַיִּגְרַשׁ שָׁם בְּמַתִּי מַעֲט, וַיְהִי שָׁם לִגְוִי גָדוֹל עָצוֹם וָרֵב. וַיֵּרְעוּ אֶתְנוּ הַמִּצְרִיִּם וַיַּעֲנוּנוּ וַיִּתְּנוּ עָלֵינוּ עֲבָדָה קָשָׁה. וַנִּצָּעַק אֶל אֱ-לֹהֵי אֲבֹתֵינוּ, וַיִּשְׁמַע אֱ-לֹהֵי אֶת קִלְנוּ וַיֵּרָא אֶת עֲנֵינוּ וְאֶת עֲמָלְנוּ וְאֶת לְהַצֵּנוּ, וַיּוֹצֵאֵנוּ אֱ-לֹהֵי מִצְרַיִם בְּיַד חֲזָקָה וּבְזֶרַע נְטוּיָה וּבְמֶרְא גָדֹל וּבְאַתּוֹת וּבְמִכְתָּיִם" (דברים כו, ה-ה, מתוך ההגדה)

רס"ן (במיל') יאיר טיקטין

מפקד פת"ן גדוד 79 חטיבה 14.

המקור של פסוקי "ארמי עובד אבי" הוא בפרשת 'מקרא ביכורים' שבספר דברים. עובד האדמה המביא את פירותיו הראשונים למקדש מצווה להזכיר לפני המזבח את סיפורו של עם ישראל. במספר מצומצם של פסוקים מכווץ כל סיפורו של העם היהודי - מלידתו של אברהם בעבר הנהר ועד הכניסה אל ארץ כנען. על פסוקים אלו כותב הרב יונתן זקס: "כאן, לראשונה, השמעת סיפור תולדות האומה נעשית חובתו של כל אחד מאזרחיה. במצווה זו, היהודים נצטוו בעצם להיות אומה של מספרי סיפורים."

הסיפור המשותף הוא מה שמכונן את הזיכרון ואת הזהות כפי שכותב הרב זקס במקום אחר: "היסטוריה היא סיפור של אירוע שקרה בזמן אחר למישהו אחר. זיכרון הוא סיפור של אירוע שקרה לי והוא חלק ממי שהנני. היסטוריה היא מידע. זיכרון, לעומת זאת, הוא חלק מזהות. זיכרון הוא עבר שהפנמתי והפכתי לחלק מזהותי. לכך מכון מאמר חז"ל המפורסם, בכל דור ודור חייב אדם לראות את עצמו כאילו הוא יצא ממצרים."

הזיכרון המשותף קושר אותנו באחריות איש כלפי רעהו, ובגורל למען עתיד משותף ולמען עתיד ילדינו.

הסיפור המשותף הוא מה שגרם לנו לצאת בשמחת תורה למילואים ארוכים. ובימים אלו, אנחנו זוכים לכתוב ביחד, את הפרק הבא באותו סיפור מפואר.

**"בְּכָל דּוֹר וָדוֹר חַיֵּב אָדָם לִרְאוֹת אֶת עַצְמוֹ כְּאִלּוּ הוּא יֵצֵא
מִמִּצְרַיִם, שְׁנֵאמֹר: וְהִגַּדְתָּ לְבִנְךָ בַּיּוֹם הַהוּא לֵאמֹר, בְּעֶבְרַת זֶה
עָשָׂה יְיָ לִי בְּצֵאתִי מִמִּצְרַיִם..."**

רס"ן (במיל') יאיר טיקטין

מפקד מחלקת הפינוי, גדוד 79 חטיבה 14

(מתוך שיחה לקראת סיום תקופת מילואים בעזה).

חיילים אהובים, סיימנו עכשיו 90 ימי מילואים ובשעה טובה יצאנו בשלום מעזה בהגדה של פסח אנחנו אומרים "חייב אדם לראות את עצמו כאילו הוא יצא ממצרים" ובמקרה שלנו לא צריך להתאמץ בשביל להרגיש שיצאנו ממצרים. זכינו להיות שותפים בכתיבת פרק נוסף בתנ"ך, פרק נוסף בסיפור הגדול של עם ישראל. אחת ממטרות יציאת מצרים הייתה "וּלְמַעַן תִּסְפָּר בְּאַזְנֵי בְנֶךָ וּבִן בְּנֶךָ" כך שחשוב שגם אנחנו נדע איך "לספר" את הסיפור שלנו.

תקופת המילואים הייתה תקופה מאתגרת, במלחמה נפגשנו עם פצועים ולצערנו גם עם אבדות בנפש. אבל לצד זאת הייתה תחושה גדולה של "רוממות רוח", של התגלות של ערכים נעלים בחיי היום יום שלנו. אני רוצה להעלות על נס שלושה מאותם ערכים:

1. **ערך הגבורה:** המוכנות לחיות חיי שליחות עד כדי חירוף נפש. המוכנות לעזוב בית, משפחה, מכינה, חברים ולצאת לקצות הארץ על מנת להשיב את כבוד האדם וכבוד האומה.

2. **ערך האמונה:** מתוך המלחמה מתגלת אמונה גדולה. אמונה בצדקת הדרך, אמונה בקשר הבין דורי ובחיבור שלנו אל הארץ הזאת, הארץ הטובה, הארץ האחת, המעט שנותר.

3. **ומעל הכל ערך הרעות,** כוחו של הביחד, הרעות בשדה הקרב עולה לשירה גדולה של אחדות שסוחפת את העם כולו. ההבנה שיש לנו דעות שונות אבל אחדות בלבבות. אני מקווה שנדע לקחת את הערכים הללו מתוך חווית המילואים שלנו ולהאיר אותם לחברה הישראלית גם בחיי האזרחות.

מצה

סון (במיל') יערה וידמן סמואל

קמב"ץ שולחן מרכזי בנפת עמקים של פק"ע.

בתחילת המילואים, המסדרון של מפקדת הנפה היה ארוך וחשוך יותר מבדרך כלל. למעשה, הכל היה ארוך וחשוך יותר. אפילו כששחררו את המפקדה, הוא עוד לא ממשהאיד. ועכשיו כבר אוכלים מצה, זכר לגאולה ההיא.

ההגיון דורש שנאכל מרור (זכר לשיעבוד), לפני המצה (זכר לגאולה). ככה זה היסטורית, ככה זה הגיוני ומסודר יותר. קודם שיעבוד, ורק אחריו גאולה. אבל הנה, בסדר ההגדה אנחנו אוכלים מצה ורק אחריה מרור. האמורא רבא פוסק שבזמן הזה אכילת מצה היא מצווה מהתורה, לעומת מרור, שנשאר כמצווה דרבנן. כשיש מספיק חושך וכאב ופחד בחוץ, המצווה שאי אפשר להניח היא המצה, כדי לזכור שבסוף יש גאולה, שהיא מחכה ממש בפתח, מתגלה מבין החריצים. המרור יבוא מיד, מר ומוכר מדי, ולכן הזכרון בליל הסדר מתחיל בגאולה. עוד נזכה מקרוב לחירות ואביב, נמהר ונשיר ונחצה את הים. עכשיו מצה.

מרור

סרן (במיל') נחשון בן ארצי

מכלול מבצעים גדוד 9212

למה לאכול מרור? ועוד דווקא בליל גאולתנו? למה צריכים אנו בחגיגות הגאולה לזכור את הקושי, הצער, הסבל והייסורים שהיו מנת חלקנו עד שבאה הישועה?

ואולי סיפור התורה עצמו עונה על כך. שנה וכמה חודשים בלבד אחרי היציאה ממצרים, יאמר עם ישראל בערגה "זָכַרְנוּ אֶת הַדָּגָה אֲשֶׁר נֹאכַל בַּמִּצְרַיִם חֵנָם אֶת הַקֶּשֶׁאִים וְאֶת הָאֲבִטָּחִים וְאֶת הַחֲצִיר וְאֶת הַבָּצְלִים וְאֶת הַשּׁוּמִיִּם" (במדבר יא). כדרכו של עם אופטימי, זוכרים אנו היטב את האור שהיה גם בעומק החושך. אולם עלולים אנו לשכוח את המרורות שאכלנו יחד עם אותם שומים ובצלים. וח"ו עלולים אנו עוד לטעות ולומר "הֲלוֹא טוֹב לָנוּ שׁוֹב מִצְרָיִמָּה" (במדבר יד). לשם כך, חשוב מאוד לטעום כל שנה מעט ירק בעל מרירות, להזכיר לכולנו כמה מר היה לנו כשניסינו לרצות את המצרים, כל זמן שהתכחשנו למי שאנחנו, העיקר שלא להפריע.

כדאי לכוון היטב באכילת המרור, לזכור היטב את העבר, כדי שלא נזדקק לתזכורת מוחשית בצורת מרירות של ההווה. ולהתפלל, שהמרור הזה שאנו אוכלים יספיק עבור העם כולו עד לפסח הבא.

ואולי, יש גם קומות של גאולה שלא יכולנו להגיע אליהן לולא המרירות שתלמד אותנו עד כמה גדולים אנחנו. מרירות כזו שתאלץ את הטוב והמתוק שבתוכנו לפרוץ ולהאיר החוצה. הרבה יותר ממה שחשבנו שטמון בתוכנו.

סמ"ר (במיל') יוחנן וקסמן

גדוד 450 חטיבת ביסל"ח 82.

אחרי חודשיים בגבול הצפון, ועוד חודשיים של לחימה בחאן יונס, דוד השתחרר מהמילואים והחליט לחגוג עם חבריו הקרובים את חזרתו בשלום בארוחת ערב מפנקת. החברים היו בהלם לגלות שלפני התפריט המפנק, מחכה להם מנה של קופסאות שימורים - טונה, תירס ואפונה. בדיוק כמו במנות הקרב שאותן אכלו לאורך המלחמה.

ליל הסדר הוא לילה שבו אנחנו נזכרים ביציאה שלנו מעבדות לחרות. אכילת המרור באמצע הלילה המיוחד הזה נראית תמוהה לא פחות מאשר אכילת מנות קרב באירוע שבא לחגוג סיום לחימה...

ועוד, את המרור אנחנו טובלים בחרוסת, שלא יהיה יותר מדי מר. לשם מה? אם כבר לזכור את העבדות והקושי, למה לנסות להמתיק אותו עם החרוסת?! התשובה היא שלא אוכלים מרור כדי לשקוע ולהתבסס בעבר, זה לא יקדם אותנו לשום מקום... יש נטייה טבעית לנסות לברוח מהקושי, להשאיר אותו מאחור. הבעיה היא שכך הקושי הופך לדבר מיותר, שלא מקדם אותנו לשום מקום. וזה פיספוס.

כי באמת בכל קושי יש הרבה אוצרות של טוב, רק צריך לדעת להמתיק אותו בחרוסת. חלק משמעותי מתהליך היציאה לחרות הוא היכולת לקחת את השעבוד והמרירות, להמתיק אותו, למצוא את האוצרות הטמונים בו, וממנו לצמוח ולהתקדם. את זה אנחנו עושים עם המרור.

כּוֹרֵךְ

נתנאל אלינסון

חטיבה 55, (מתוך פוסט שנכתב בחאן יונס).

אחדות בתוך צה"ל זה לא רק דיבוק החברים אלא גם תפיסה אסטרטגית שלא הייתה כמוה במלחמות קודמות. שיתוף הפעולה בין החילות השונים הוא ברמה שלא נראתה פה בעבר. החייל בשטח פשוט רואה בעיניים איך הוא נתמך בצורה הכי ישירה שיש מהטייס שמעליו, הטנקיסט שנמצא ממש לצידו, והתותחן שמאחוריו.

זה נותן עוצמה וביטחון ומביא לתוצאות בלתי רגילות. **רוח האחדות שיש בתוך הצבא, באה לידי ביטוי גם בשינוי אסטרטגי בהתנהלות של צה"ל.** סיפר לי אח שלי מהצוות בזו הלשון: אתה יודע, בהפגנות בתל אביב אני לא רק הפגנתי עם שלט. אני ממש חיפשתי את המפגינים מהצד השני כדי לריב איתם. ועכשיו אני קולט שכל האנשים האלו, אוהדי בית"ר שפשוט חיפשתי להילחם בהם, אז הם מפעילי ה-D9 הכי גברים והכי אמיצים במדינת ישראל. הם אלו שתמיד פורצים ראשונים, מסכנים ת'חיים שלהם בטירוף כדי להגן עלי ממטענים. וזה אותו נהג D9 שאחרי יום כל כך קשוח עוד יורד מהכלי ושואל אותנו- הלוחמים שאין להם פלאפון- חברה' מי צריך לעשות שיחה הביתה? אני פשוט לא מאמין שהאחים האלה הם אלו שרציתי להילחם בהם.

עכשיו, אני לא אומר בואו נתעלם מחילוקי הדעות שלנו. אנחנו חושבים אחרת ויש גם קווי מחלוקת עמוקים מאוד. אחלה. אבל **נקודת המוצא חייבת להיות שזה ויכוח בתוך משפחה.** משפחה שכמה שלפעמים קשה ומעצבן יחד, בסוף אנחנו אחים ואחיות. באמת. כשזו תהיה נקודת המוצא הוויכוח יראה אחרת.

מלחמות חושפות אמיתות גדולות מאוד על החיים. וגם זה נחשף: העם שלנו חזק, ואנחנו משפחה.

ומי שמנסה כבר עכשיו לחזור ליום שלפני, לשפה שלפני, אני פשוט מבקש שיבוא יום אחד לכאן. אפשר אפילו רק לגבול. שיבוא ויראה משפחה עם אחים ואחיות מתל אביב, בית אל, אופקים, גניגר, חיפה וקצרין. צוחקים יחד, נלחמים יחד, דומעים יחד.

תפסיקו רק ליום אחד לבלבל ת'מוח ולזרוע פילוג בטוויטר או בטלגרם. שבו איתנו, קחו קפה שחור כמו הלילה ותרגישו לבד את האמת הגדולה הזאת.

וכאן אני שוב מבקש את מה שרבים ביקשו כבר לפני. אנחנו, מאות אלפי מילואימניקים, וכל מי שמחכה להם בבית, מבקשים, ממש מתחננים: להרבות כמה שיותר בערבות הדדית ואחדות. גם במעשים וגם בדיבורים.

שינינו תדר. מתחילים מבראשית. ערבות הדדית בעם, נותנת כוח לערבות ההדדית בצבא, מובילה לניצחון ובונה פה את הקומה הבאה שכולנו מחכים לה.

שֶׁלַחן - עוֹרֵךְ

סמ"ר (במיל') עדיאל פרץ

גבעתי גדוד 5033.

ימ"ח בדרום. אווירה עצובה של תחילת המלחמה. עדיין כולם בחוסר וודאות, ישיגו שליטה בקיבוצי העוטף? צה"ל יצליח לשחרר חלק מהחטופים? ועוד שאלות שמכבידות על כולנו.

לפתע, מגיעים אנשים מתוקים שרוצים לפנק אותנו עם אוכל טוב ודי ג'יי שיעשה שמח והחיוך חוזר קצת לפנינו. ואז מגיע אחד החבר'ה עם פרצוף כאוב ואומר: "חבר'ה לא שייך השמח הזה. אנשים פה באבל..." והאירוע קופל.

מבחינתי זאת היתה שאלה מה היה הדבר הנכון באותו רגע אבל ככל שהזמן עבר, לכולם היה ברור שצריך להמשיך הלאה ופעם בכמה ימים היה לנו "שולחן ערוך" שלא מבייש את ליל הסדר.

מה זה אומר עלינו? ששכחנו את מה שקרה? שזה כבר לא כואב לנו? בעיניי "שֶׁלַחן - עוֹרֵךְ" מסמל לנו את החשיבות לשמוח ולראות את הטוב על אף הקושי. אחרי המרור שאכלנו לפני רגע כדי לזכור את הקושי, נזכור את הניסים והדברים הטובים שמאירים את חיינו ובכך נמשיך להאיר בכל הכוח את חייהם של הנופלים. להנציח בדרך של חיים.

צפון

סמל יונתן מלכא

גדוד צבר.

כעת נוציא את חצי המצה שהחבאנו ונאכל אותו 'זכר לקורבן פסח'. הפסח מעורר בנו זיכרונות מתוקים. מזכיר לנו את היציאה ממצרים והחירות לה זכינו. מזכיר את המיוחדות שלנו - כאשר כל הבכורות המצרים נהרגו ורק על בתינו המשחית דילג (=פסח). מזכיר את האהבה הגדולה של הקב"ה אלינו שלקחנו אליו וכת עימנו ברית ע"י קורבן הפסח.

כדי לשמור את הטעם הטוב הזה בפה - הפסח (וכיום האפיקומן הנאכל במקומו) הוא הדבר האחרון שאוכלים בליל הסדר. כך למשך שארית הלילה ועד שתחטוף אותנו השינה- ידגדגו לנו על הלשון טעם האפיקומן ועימו כל הזיכרונות שהוא מציף.

מחשבות אלו עברו לי בראש כשישבנו בבית בהגנה במרכז עזה. אנחנו עוברים במלחמה הזו חוויות גדולות! מלאים רגשות של אחדות, של מסירות נפש, של אהבת העם והארץ. מרגישים ממש שאנחנו חלק משרשרת הדורות שנלחמים בשביל העם שלנו. עכשיו, המשימה שלנו היא לדעת לשמר את ההרגשות הגדולות הללו. להצליח לעשות לעצמנו כמין אפיקומן, שנוכל מדי פעם לחוות ולהיזכר בתחושות העוצמתיות האלה. כך שהטעם שישאר בפה אחרי המלחמה לא יהיה הטעם היבש של מנות הקרבאלא טעם ממריץ מהחוויות המחכימות, הבונות והעוצמתיות אותן עברנו.

בִּרְךְ

**"נודה לך יי א-להינו על שהנחלת לאבותינו ארץ חמדה טובה ורחבה,
ועל שהוצאתנו יי א-להינו מארץ מצרים ופדיתנו מבית
עבדים... ועל אכילת מזון שאתה זן ומפרנס אותנו תמיד, בכל
יום ובכל עת ובכל שעה."**

רס"ן (במיל) יאיר טיקטין
מפקד פת"ן גדוד 79 חטיבה 14.

ההגדה של פסח מלמדת אותנו את החשיבות הגדולה ביכולת להגיד - 'תודה'.
ההבנה ש"גם בשעות החשוכות של הלילה, תמיד יהיה כוכב קטן שיאיר לך, את
עצמך את הדרך הביתה". אבל לעיתים על מנת לראות את הטוב יש להרים את
המבט ולהביט אל עבר האופק. כפי שכתב יהודה עמיחי בשירו "ניסים" - "מרחוק
כל דבר נראה נס, אבל מקרוב גם נס לא נראה כך. אפילו מי שעבר בים-סוף
בבקיעת הים, ראה רק את הגב המזיע של ההולך לפניו...."

דברים אלו מתכתבים עם המדרש (שמות רבה כד, א) שעוסק בכך שגם בקריעת
ים סוף, היו מבני ישראל כאלה שבמקום לראות את הנס הגדול היו עסוקים
בלהסתכל רק על הטיט שברצפה:

"אלא כיוון שירדו לתוך הים, היה מלא טיט... והיה אומר ראובן לשמעון: במצרים
- טיט ובים - טיט. במצרים - בחמר ובלבנים, ובים חמר מים רבים. שנאמר: 'וימרו
על ים בים סוף'."

עלינו ללמוד מתוך ההגדה של פסח איך להרים את המבט מ"הטיט" ו"אבק היום-
יום של הדרך", ולהביט לעבר "הסיפור הגדול" של עם ישראל. איך להרים את
העיניים ולהודות על כך שאנחנו גרים במדינה יהודית ריבונית. להרים את המבט
ולדעת להודות על הזכות לשרת בצבא הגנה לישראל, ומתוך כל אלו להגיד בפה
מלא - הללויה.

הלל

**"אלו פינו מלא שירה כים, ולשוננו רנה כהמון גליו,
ושפתותינו שבה כמרחבי רקיע, ועינינו מאירות כשמש
וכירה, וידינו פרושות כנשרי שמים, ורגלינו קלות כאילות -
אין אנחנו מספיקים להודות לה..."**

רס"ל אלישע מידן

גדוד 697, חטיבה 551. תל השומר, מחלקה אורתופדית לשיקום
(אלישע איבד את שתי רגליו במהלך פעילות מבצעית בבית חנון).

אני חי היום - רק בזכותכם.

אחרי הפיצוץ, ואחרי שהבניין קרס הרגשתי שאני נע בין החיים לבין המוות, כמו
שאנחנו אומרים בהלל בהגדה של פסח "אפפוני חבלי מוות ומצרי שאול מצאני".
היום אני חי, ברוך השם, בלי שתי רגליים אבל חסון ובריא.
הנס הזה הוא בזכות הרבה אנשים שלהם צריך להוקיר תודה.
כוחות החילוץ המדהימים, וחיללים שפינו את הציור, וחיללים שפתחו "זיג" וחיפו.
סוללת תותחנים שנתנה אש לחילוץ, חיל האוויר, המשלט והיב"א. יחידות
האספקה שתספקו.

ההמונים שהתפללו לרופאתי, צוות הרופאים בבתי החולים, והמתנדבים הרבים
שמגיעים עד היום לבית החולים, והמשפחה שלי שנמצאת בעורף ונותנת לי כוח.
כל אחד מאותם אלפי ישראלים הם חוליה בנס הזה שקרה ^{אלה} ^{מי יודע?} ^{ע?}
וגם אם פינו יהיה מלא שירה כים אני לא אוכל להספיק להודות לכל אחד ואחד
מהם.

"כי חלצת נפשי ממוות את עיני מן דמעה את רגלי מדחי".

נרצה

"חַסַּל סִדּוּר פֶּסַח כְּהִלְכָתוֹ.

כָּכָל מִשְׁפָּטוֹ וְחֻקָּתוֹ.

כְּאֲשֶׁר זָכִינוּ לְסִדֵּר אוֹתוֹ,

כִּן נִזְכָּה לַעֲשׂוֹתוֹ.

(...)

לְשָׁנָה הַבָּאָה בִּירוּשָׁלַיִם הַבְּנוּיָה!"

רס"מ שלמה הכט

מרפ"א מרכז - איכילוב.

פיוט "חסל סידור פסח" משקף את שני הפנים של ליל הסדר כולו: הבית הראשון מבטא את השמחה על ההצלחה ביישום הפרוצדורה המסובכת ורבת הפרטים של הלכות הפסח. בבית השני עולה זיכרון מטרת הלילה וכוונתו- לייצר הפעלה מודרכת של רגש השעבוד והחירות, של תקווה ורצון לחזור לארץ ישראל ולבית המקדש, של זיכרון העבר ושל תקווה לעתיד.

מעט אחרי תחילת המלחמה חזרתי בגיל 53 לשירות מילואים, והצטרפתי כאיש הרבנות הצבאית ליחידת ר"מ 2 באיכילוב.

עשרות חיילים וחיילות שעוסקים יום ולילה בטיפול בחיילים הפצועים במשך האישפוז ובתחילת השיקום. קבלת הפצועים ועבודה מול המשפחות - ההודעה הראשונית, אירוח המשפחות ודאגה להם, ציוד בסיסי וגם רחב יותר לחיילים. בצד כל אלה - תמיכה רגשית ונפשית, ותמיכה רפואית ולוגיסטית. החיילים והחיילות יוצרים קשר אישי ומלווים את החיילים ברגישות וחמלה. השמחה שאפשר לראות כשפצוע שהגיע מחוסר הכרה ואושפז בטיפול נמרץ עובר בשעה טובה במצב קל לשיקום היא שמחה אמיתית, מן הלב ומהנשמה. כמו הפיוט, גם יחידות הקישור הרפואיות בבתי החולים, משלבות את הירידה לפרטי פרטים בטיפול בחיילים ובתיאום עם המערכת האזרחית, ובצידה הטיפול הריגשי והתומך, הליווי והתקווה להחלמה טובה ולשיקום. לשנה הבאה בירושלים הבנויה!

אֶחָד מִי יוֹדֵעַ?

סא"ל אור פז עברי

מג"ד "חוצב" 8112, חטיבה 679.

יום העצמאות ה-50, והארץ סוערת סביב הריקוד של להקת בת שבע ואוהד נהרין 'אחד מי יודע'. משהו עם הלבוש של הרקדנים, או היעדרו? בכל אופן בתגובה לדרישה לשנות את התלבושות החליטו הרקדנים לא לעלות, המופע בוטל, ובשולי חגיגות היובל למדינת ישראל סוער ויכוח סביב דמותה של המדינה, אפיה וצביונה. אני הייתי אז בן 18, ותפסתי את העניין במושגים של צדדים ניצים שניצחון האחד בהכרח משמעו הפסד של האחר.

כיום, חצי יובל מאוחר יותר ובוודאי שבתקופה זו, נראה שהגיע הזמן לעבור שלב ביחס לאיך אנחנו תופסים את המחלוקות שמעסיקות אותנו ובכלל את מדינת ישראל. ואולי זה אחד הדברים החשובים שהתחדדו לנו בחודשים האחרונים תוך כדי מלחמה ושירות משותף ארוך ואינטנסיבי, וכן גם על רקע השנה הסוערת שקדמה למלחמה. למדנו על בשרנו שאנחנו לא עתידים להיות אותו הדבר. החברה הישראלית הייתה ותישאר מגוונת ורוויה במתחים, חלקם מתחים חריפים ביותר. לכן שאלת המפתח היא האם על אף הפערים ביננו נצליח להציב לעצמנו יעדים משותפים ולשתף פעולה על מנת להשיגם.

במלחמה גילינו שאנחנו עושים את זה מצוין, אני מקווה שניקח את הניסיון הזה אתנו גם ליום שאחרי, ולתחומים נוספים.

הַד גְּדִיָּא

סמל אליעזר נוביק

מש"ק מערך, חטמר צפונית 7643.

איך גדי אחד קטן פותח שרשרת אירועים שמצריכה התערבות א-לוהית? אני בטוח שכשאבא קנה את הגדי בשני זוזים הוא לא דמיין עד היכן העסק יתגלגל. איך דברים החמירו עד כדי כך?

כך גם במלחמה, כצופה מן הצד בהשתלשלות האירועים, לא יכולתי לחדול מלהשתאות, כל פעם מחדש, כל שבוע מחדש. איך החלטות של בודדים בחצר האחורית שלנו החלו רצף אירועים שמטריף את העולם; איך המלחמה מתקדמת ומתפתחת, שלב אחר שלב, מפתיעה אותך כל פעם מחדש. כשאתה קורא ספר היסטוריה, כל מהלך נראה ברור ביחס לנסיבות שהובילו אליו. אבל המלחמה שלנו התבררה כממלכת אי הודאות.

אנחנו כאן בסיום ההגדה, עוד לא הגענו לסיום המלחמה. אף על פי כן, זה זמן טוב להסתכל אחורה ולחשוב על התהליך שעברנו, על תוצאותיו הבלתי צפויות. מה היה המקום של אלוקים בכל זה? המשמעות בכל מה שהתרחש? ובכלל, מי היינו אז, ומי אנחנו היום?

לשנה הבאה בירושלים הבנויה

תפילה לשלום חיילי צה"ל

מי שִׁבְרָךְ אֲבוֹתֵינוּ
אֲבָרְהָם יִצְחָק וְיַעֲקֹב,
הוא יִבְרָךְ אֶת חַיְלֵי צָבָא הַהִגָּנָה לְיִשְׂרָאֵל
הָעוֹמְדִים עַל מִשְׁמֵר אֲרָצֵנוּ וְעָרֵי אֱלֹהֵינוּ,
מִגְבוּל הַלְכָנוֹן וְעַד מִדְבַּר מִצְרַיִם,
וּמִן הַיָּם הַגָּדוֹל עַד לְבוֹא הָעֶרְכָּה
בִּיבְשָׁה בְּאוֹיר בְּאוֹיר וּבָיִם.
יְתֵן א-דוֹנֵי אֶת אוֹיְבֵינוּ
הַקָּמִים עֲלֵינוּ נִגְפִים לַפְּנִיָּהם!
הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ יִשְׁמַר וְיַצִּיל אֶת חַיְלֵינוּ
מִכָּל צָרָה וְצוּקָה, וּמִכָּל נֶגַע וּמַחֲלָה,
וַיִּשְׁלַח בְּרָכָה וְהַצְלָחָה בְּכָל מַעֲשֵׂה יָדֵיהֶם.
יְדַבֵּר שׁוֹנְאֵינוּ תַחֲתֵיהֶם,
וַיַּעֲטֵרם בְּכֶתֶר יְשׁוּעָה וּבַעֲטֹרֶת נִצָּחוֹן.
וַיִּקְּם בָּהֶם הַכָּתוּב:
"כִּי א-דוֹנֵי אֱ-לֹהֵיכֶם הֵהֱלִיךְ עִמָּכֶם,
לְהַלָּחֵם לָכֶם
עִם אֹיְבֵיכֶם לְהוֹשִׁיעַ אֶתְכֶם".
וְנֹאמֶר: "אָמֵן".